

# Latvijas Atklātā lingvistikas olimpiāde 2018/2019, otrā kārtā, 2019. gada 2. martā.

## Atcerieties!

Nepārrakstiet uzdevumu nosacījumus vai zemsvītras piezīmes! Lai ietaupītu Jūsu laiku, neapraktiet soli pa solim risinājuma gaitu tur, kur ir prasīts paskaidrot Jūsu risinājumu. Tā vietā izklāstiet savus novērojumus.

Sliktāk: "Izpētot 17. un 23. teikumu, var pamanīt, ka abos izmanto priedēkli x- ..."

Labāk: "Valodā N ar priedēkli x- apzīmē daudzskaitli."

Pievērsiet uzmanību detaļām! Tām mēdz būt svarīga loma. Lai veicas!

## 1. uzdevums (10 punkti). Doti pirmo četrus gadu mēnešu nosaukumi dažādās Eiropas valodās:

<b>Bosniešu</b>	januar	februar	mart	april
<b>Bretoņu</b>	miz Genver	miz C'hwevrer	miz Meurzh	miz Ebrel
<b>Horvātu</b>	siječanj	veljača	ožujak	travanj
<b>Čehu</b>	leden	únor	březen	duben
<b>Grieķu</b>	Ianouários	Febrouários	Mártios	Aprílios
<b>Latviešu</b>	janvāris	februāris	marts	aprīlis
<b>Lietuviešu</b>	sausis	vasaris	kovas	balandis
<b>Neapolitāniešu</b>	jennaro	fevaro	màrzo	abbrile
<b>Krievu</b>	janvar'	fevral'	mart	aprel'
<b>Serbu</b>	januar	februar	mart	april
<b>Augšsorbu</b>	wulki róžk	mały róžk	nalětnik	jutrownik

Dota arī informācija par šīm valodām atbilstošajās teritorijās dzīvojošo cilvēku reliģisko piederību (procenti ir aptuveni).

Bosniešu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas slāvu atzara. Tajā runā ap 3 milj. cilvēku pārsvarā Bosnijā.

Bretoņu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes ķeltu grupas britoņu atzara. Tajā runā ap 210 tūkst. cilvēku pārsvarā Bretaņas vēsturiskajā reģionā Francijas rietumos.

Horvātu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas slāvu atzara. Tajā runā ap 5,6 milj. cilvēku pārsvarā Horvātijā.

Čehu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas slāvu atzara. Tajā runā ap 10,7 milj. cilvēku pārsvarā Čehijā.

Galisiešu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes romāņu grupas rietumibēriešu atzara. Tajā runā ap 2,4 milj. cilvēku pārsvarā Galisijas autonomajā reģionā Spānijas rietumos.

Grieķu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes grieķu grupas. Tajā runā ap 13,4 milj. cilvēku pārsvarā Grieķijā.

Kašūbu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas slāvu atzara. Tajā runā ap 108 tūkst. cilvēku pārsvarā Pomerānijas vēsturiskajā reģionā Polijas ziemeļos.

Latviešu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas baltu atzara. Tajā runā ap 1,8 milj. cilvēku pārsvarā Latvijā.

Lietuviešu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas baltu atzara. Tajā runā ap 3 milj. cilvēku pārsvarā Lietuvā.

Maķedoniešu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas slāvu atzara. Tajā runā ap 2 milj. cilvēku pārsvarā Ziemeļmaķedonijā.

Neapolitāniešu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes romāņu grupas itāļu-dalmāciešu atzara. Tajā runā ap 5,7 milj. cilvēku pārsvarā Itālijas dienvidos.

Poļu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas slāvu atzara. Tajā runā ap 55 milj. cilvēku pārsvarā Polijā.

Krievu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas slāvu atzara. Tajā runā ap 150 milj. cilvēku pārsvarā Krievijā.

Serbu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas slāvu atzara. Tajā runā ap 12 milj. cilvēku pārsvarā Serbijā.

Augšsorbu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes baltu-slāvu grupas slāvu atzara. Tajā runā ap 20 tūkst. cilvēku pārsvarā Lužicas vēsturiskajā reģionā Vācijas austrumos.

Teritorija	Katoļi (%)	Pareizticīgie (%)	Protestanti (%)
Bosnija	15	30	0
Bretaņa	50	0	0
Horvātija	86	4	0
Čehija	10	1	1
Galisija	82	1	1
Grieķija	0	90	3
Itālija	67	3	1
Latvija	25	19	35
Lietuva	77	5	0
Lužica	58	0	36
Ziemeļmaķedonija	1	64	0
Pomerānija	92	0	0
Polija	87	1	0
Krievija	0	43	0
Serbija	5	85	1

1. jautājums. Kā būs “janvāris” maķedoniešu valodā, *januari* vai *sečnik*?

2. jautājums. Kā būs “februāris” galisiešu valodā, *choiva* vai *febreiro*?

3. jautājums. Kā būs “marts” kašūbu valodā, *Marc* vai *Strěmiannik*?

4. jautājums. Kā būs “aprīlis” poļu valodā, *apriel* vai *kwiecień*?

5. jautājums. Uz kādu novērojumu pamata Jūs balstījāt savu izvēli?

2. uzdevums (23 punkti). Doti korejiešu<sup>1</sup> vārdi, pierakstīti hangilā<sup>2</sup>, to vispārpieņemtā transliterācija, kā arī to latviešu tulkojumi.

1.	아빠	appa	tētis
2.	발해	Balhae	Bohai <sup>3</sup>
3.	하양	hayang	baltā krāsa
4.	리울	rieul	riils <sup>4</sup>
5.	꿈꾸려고	kkumkkuryeogo	lai sapņotu
6.	나무껍질	namukkeopjil	miza
7.	생각하시더니	saenggakhasideoni	bet Jūs domājat
8.	한글		
9.	구름		mākonis
10.	어떤		kaut kāds
11.	뽀족하다		būt asam
12.		yu	eksistence
13.		gil	ceļš
14.		geotja	ejam!
15.		syaong	vīrs
16.		sonyeon	puika

1. jautājums. Aizpildiet tukšās vietas! (11 punkti)

2. jautājums. Paskaidrojiet savu risinājumu! (12 punkti)

<sup>1</sup>Korejiešu valoda ir izolēta valoda (vienīgā savā valodu saimē). Tajā runā 80 miljoni cilvēku pārsvarā Dievidkorejas un Ziemeļkorejas republikās.

<sup>2</sup>Hangils ir rakstības sistēma, kuru izmanto korejiešu valodas pierakstam kopš 15. gadsmita.

<sup>3</sup>Bohai ir mūsdienu Korejas un Ķīnas teritorijā 8.-10. gs. pastāvējošās karalistes nosaukums.

<sup>4</sup>Riils ir burta ㄹ nosaukums.

*y* izrunā kā latviešu *j*, *j* izrunā kā latviešu *dž*.

3. uzdevums (25 punkti). Doti teikumi tigrīņu<sup>5</sup> valodā un to tulkojumi latviešu valodā:

1.	nəgännät ʔabboʔa ʔədmiʔom 75 ʔamät ʔəyyu	Gennetas tēvam ir 75 gadi.
2.	ʔəza dārafit ʔədmiʔa 24 ʔamät ʔəyyu	Šai dziedātājam ir 24 gadi.
3.	nəʔabrəham ʔalākaʔu ʔədmiʔu 40 ʔamät ʔəyyu	Abrihama priekšniekam ir 40 gadi.
4.	ʔəzi sərbʔay nətāsfay ʔabboʔu ʔəyyu	Šis cilvēks ir Tesfaja tēvs.
5.	gännätən ʔazebən māḥazut ʔəyyän	Genneta un Azeba ir draudzenes.
6.	ʔəzän ʔabbay wäyzäro nəgännät ʔadäʔa ʔəyyän	Šī vecā kundze ir Gennetas māte.
7.	ʔəzom ʔabiy bəšaḥi nəsolomon ʔabboḥagoʔu ʔəyyom	Šis vecais apmeklētājs ir Solomona vectēvs.
8.	nətāsfay māmḥəru ʔədmiʔom 60 ʔamät ʔəyyu	Tesfaja skolotājam ir 60 gadi.
9.	ʔəza wäyzäro ʔədmiʔa 33 ʔamät ʔəyyu	Šai kundzei ir 33 gadi.
10.	nəsolomonən täsfayən ḥaftom tämäharit ʔəyya	Solomona un Tesfaja māsa ir studente.
11.	täsfayən yonasən nəgännätən ʔazebən ʔaḥwatän ʔəyyom	Tesfajs un Jonass ir Gennetas un Azebas brāļi.
12.	ʔazeb nəsolomon tämäharitu ʔəyya	Azeba ir Solomona studente.

1. jautājums. Pārtulkojiet latviešu valodā (2 punkti):

13. gännät nəʔabrəham ʔadäʔu ʔəyya
14. samrawit ʔədmiʔa 20 ʔamät ʔəyyu
15. ʔəzi sərbʔay ʔədmiʔu 26 ʔamät ʔəyyu
16. gännätən ʔazebən nəʔabrəham māḥazutu ʔəyyän

2. jautājums. Pārtulkojiet tigrīņu valodā (8 punkti):

17. Šis apmeklētājs ir skolotājs.
18. Gennetas priekšnieks ir vecs cilvēks.
19. Jonasa mātei ir 35 gadi.
20. Abrihama mātai ir 62 gadi.
21. Solomons un Jonass ir Tesfaja un Abrihama brāļi.

3. jautājums. Paskaidrojiet savu risinājumu! (15 punkti)

<sup>5</sup>Tigrīņu valoda pieder pie afroaziātu valodu saimes etiopiešu semītu atzara. Tajā runā vairāk nekā 7.5 milj.cilvēku Eritrejā un Etiopijā.

š izrunā kā latviešu š; ʔ, ʕ, h, k, s ir īpaši tigrīņu valodas līdzskaņi, ä, ə ir īpaši tigrīņu valodas patskaņi. Abrihams, Jonass, Solomons un Tesfajs ir vīriešu vārdi; Azeba, Genneta un Samrauita ir sieviešu vārdi.

4. uzdevums (25 punkti). Doti islandiešu<sup>6</sup> vārdi mūsdienu ortogrāfijā un to izruna vienkāršotā fonētiskajā pierakstā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā.

1.	vepja	've:bj̥a	ķīvīte
2.	varpa	'varpa	mest
3.	hesta	'hesta	zirgu
4.	litríku	'li:ðriky	krāsainai
5.	klettur	'kle <sup>h</sup> tyr	klintis
6.	útvalda	'u:ðvalða	izvēlēto
7.	gallerí	'ga <sup>l</sup> leri	galerija
8.	máttinn	'mau <sup>h</sup> tr <sup>n</sup> n	varenību
9.	matvöru	'ma:ðvøery	produktu
10.	vanilla	'va:n <sup>l</sup> la	vaniļa
11.	skaps	skaps	noskaņojuma
12.	spyrjum	'spirjym	jautājam
13.	sítróna	'si:ðrouna	citrons
14.	tryllist	'trɪtlist	satrakoties
15.	paprika	'pa:br̥ika	paprika
16.	gadólín	'ga:ðoulin	gadoliņis
17.	opinna	'o:bi <sup>n</sup> na	atvērto
18.	fjalla	'fjatla	kalniem
19.	nítján	'ni:ðjaun	deviņpadsmit

1. jautājums. Aizpildiet tukšās vietas! (9 punkti)

20.	tröll		trollis
21.	sjúka		slima
22.	hópvinna		komandas darbs
23.		'kou:ğɔs	
24.	sykrum		pievienojam cukuru
25.	hervaldi		bruņoto spēku
26.	Ámundadóttir		Amundi meita (tēva vārds) <sup>7</sup>
27.	ballett		balets
28.	vökva		laistīt
29.	froskana		vardes

2. jautājums. Paskaidrojiet savu risinājumu! (16 punkti)

<sup>6</sup>Islandiešu valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes ģermāņu grupas skandināvu apakšgrupas. Tajā runā ap 300 tūkst. cilvēku, pārsvarā Islandes iedzīvotāji.

<sup>7</sup>Vairumam islandiešu ir vārds un tēva vārds. Uzvārdi ir tikai nedaudziem islandiešiem.

Kols pēc patskaņa apzīmē tā garumu. Simbols ' apzīmē uzsvaru. Simbols <sup>h</sup> pirms līdzskaņa apzīmē tā izrunu ar pīdvesumu. Simboli <sup>n</sup> un <sup>l</sup> apzīmē sekojošā līdzskaņa garāku izrunu. Simbols ° virs vai zem līdzskaņa apzīmē tā pieklusinātu izrunu. ɔ, ɛ, ɪ, œ un ʏ ir īpaši islandiešu valodas patskaņi.

Gadoliņis ir ķīmiskais elements; trollis ir kalnu gars skandināvu mitoloģijā; ķīvīte ir tārtiņu dzimtas bridējputns.

5. uzdevums (20 punkti). Doti vārdi ķhosu<sup>8</sup> valodā un to latviskie tulkojumi jauktā secībā:

- |              |                           |
|--------------|---------------------------|
| 1. abahlobo  | A. bērni                  |
| 2. abantwana | B. viņu mātes             |
| 3. bomvu     | C. mūsu māte              |
| 4. khulu     | D. bērns                  |
| 5. oobawo    | E. ķhosu tautības cilvēks |
| 6. oonina    | F. cilvēcība              |
| 7. ubawo     | G. draugi                 |
| 8. ubumama   | H. liels                  |
| 9. ubuntu    | I. mātes būsana           |
| 10. umakhulu | J. vecmamma               |
| 11. umama    | K. cilvēks                |
| 12. umlimi   | L. fermeris               |
| 13. umntu    | M. viņu tēvs              |
| 14. umntwana | N. mūsu tēvs              |
| 15. umXhosa  | O. mūsu tēvi              |
| 16. uyise    | P. sarkans                |

1. jautājums. Atrodiet pareizo tulkojumu katram ķhosu vārdam! (8 punkti)

2. jautājums. Viens no ķhosu vārdiem *umfana* un *unyana* nozīmē 'dēls', bet otrs nozīmē 'zēns'. Kurš vārds ko nozīmē? Kā Jūs to noteicāt? (4 punkti)

3. jautājums. Pārtulkojiet latviešu valodā (3 punkti):

- |             |              |
|-------------|--------------|
| 17. abalimi | 20. ububomvu |
| 18. oonyana | 21. ubuhlobo |
| 19. ooyise  | 22. unina    |

4. jautājums. Pārtulkojiet ķhosu valodā (5 punkti):

23. draugs
24. ķhosu tautības cilvēki
25. zēni
26. bernība
27. vecmamma

---

Uzdevumu komplekta sastādītāji pateicas Jeļizavetai Budnikai /Baltkrievija/, Irinai Česnokovai, Dmitrijam Dorožko, Jevgēnijam Kapituļskim, Šonitai Koroļovai, Aleksejam Peguševam, Natālijai Perkovai, Ilonai Prikulei, Maksimam Rebrovam, Laili Sakijevai, Marinai Sapunovai, Andrim Kārlim Straupeniekam-Brancim, Simonai Striževskai un Maksimam Surovovam par uzdevumu testēšanu, kā arī Tehunam Lī /Dienvidkoreja/ un Elisei Marijai Valmarsdotirai Veljaotsai /Īslande/ par konsultācijām attiecīgi 2. un 4. uzdevuma sastādīšanā.

Uzdevumu autori: Aleksejs Peguševs (1., 2., un 5. uzd. ), Marija Bulaha /Krievija/ (3. uzd.) un Irina Česnokova (4. uzd.).

---

<sup>8</sup>Ķhosu valoda pieder bantu valodu saimei un ir viena no Dienvidāfrikas Republikas 11 oficiālajām valodām. Tā ir dzimtā valoda 8 miljoniem cilvēku, t.sk. bijušajam Dienvidāfrikas prezidentam Nelsonam Mandelam (1918-2013).